

Oświadczenie Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku w sprawie jego roli w przyszłości Pola Bitwy na Westerplatte

Po całych dziesięcioleciach zaniedbania, zapomnienia i zepchnięcia na boczny tor świętego miejsca w polskiej historii jakim jest Westerplatte, zaszczyt objęcia go należną troską i doprowadzenia do stanu godnego jednego z najistotniejszych punktów na mapie historii świata przypaść ma Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku. Muzeum od co najmniej roku gotowe jest do podjęcia się tego trudnego zadania. Szczegóły naszej działalności na terenie historycznej Wojskowej Składnicy Tranzytowej oraz koncepcję jej rewitalizacji i przystosowania do celów muzealno-edukacyjnych przedstawione zostały szczegółowo podczas zorganizowanej prawie równo rok temu konferencji prasowej w siedzibie Muzeum, a następnie były szeroko cytowane i relacjonowane przez media. Ponieważ jednak od czasu tej prezentacji upłynął rok, warto przypomnieć co w ciągu ostatnich dwóch lat działo się na Westerplatte pod egidą Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku.

Mimo trudności organizacyjnych i przeszkód nieustannie piętrzonych przez miejską administrację, Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku nie ustaje w wysiłkach związanych z częścią swojej statutowej misji obejmującej troskę o Pole Bitwy na Westerplatte, jego badania, opracowanie koncepcji rewitalizacji i budowy infrastruktury wystawienniczo-edukacyjnej. Dotychczasowe efekty tych prac przedstawiają się następująco:

1) Badania archeologiczne reliktyw obiektów Wojskowej Składnicy Tranzytowej

Obiekty:

- Willa Oficerska
- Stare Koszary
- Budynek Administracyjny
- "popielnik"
- relikty Wartowni Nr 5
- zaporę przeciwpancerną z siatką Ledóchowskiego
- leje bomb SC-250 (m.in. obok Wartowni Nr 5)
- Kasyno Podoficerskie

Statystyka badań:

- obszar objęty badaniami archeologicznymi: 17.697 m²
- obszar badań georadarowych: 21.660 m²
- ponad 25600 zabytków ruchomych, z czego za szczególnie cenne ze względów historycznych i ekspozycyjnych uznano 5400 obiektów.

2) Gotowa koncepcja rewitalizacji i zagospodarowania Pola Bitwy (prezentowana w 2018 r.)

Koncepcja w ujęciu filmowym: <https://www.youtube.com/watch?v=PQfclJIGves>

3) Przeprowadzone kwerendy archiwalne.

4) Gotowy program edukacji.

5) Nowe technologie – spacer po terenie Wojskowej Składnicy Tranzytowej w technologii Virtual Reality z unikalnym połączeniem współczesnych panoram z fotografiami archiwalnymi.

6) Opracowanie modeli 3d nieistniejących obiektów należących do zespołu Wojskowej Składnicy Tranzytowej oraz ich modelarskich odpowiedników (m.in. stacji kolejowej, Starych Koszar, Nowych Koszar, Wartowni)

Poza wyżej wskazanymi rzeczywistymi efektami prac prowadzonych na i w związku z Polem Bitwy na Westerplatte Muzeum II Wojny Światowej dysponuje gotowymi do zaangażowania w proces rewitalizacji i prawidłowego zagospodarowania Półwyspu:

1) zapewnienie finansowania inwestycji zgodnie z koncepcją rewitalizacji i budowy muzeum na terenie Półwyspu,

2) fachową kadrę Muzeum gotową do podjęcia zadań związanych z tworzeniem ekspozycji, systemu infrastruktury, edukacji i realizacji inwestycji na Westeplatte,

3) wsparcia ze strony najwyższej klasy specjalistów tworzących Radę Muzeum,

4) know-how, również w postaci sieci kontaktów międzynarodowych powstałej dzięki organizacji konferencji Światowe Forum Pól Bitewnych (World Battlefield Museums Forum), która w dniach 4-6 września 2018 r. odbyła się w Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku i była polem wymiany fachowych doświadczeń pomiędzy instytucjami opiekującymi się historycznymi polami bitew na całym świecie.

Trudno przy tym nie odnieść się do słów wypowiedzianych podczas konferencji prasowej w dniu 13 maja 2019 r. na Westerplatte dyrektor Muzeum Gdańska Waldemar Ossowski powiedział: „Wszyscy się zgodzili, że trzeba zachować autentyczność tego miejsca”. Z innych wypowiedzi dyrektora Ossowskiego znana jest jego koncepcja „zachowania autentyczności” Pola Bitwy na Westerplatte. Obejmuje ona uczytelnienie reliktyw swoim stanem odzwierciedlających bynajmniej nie sytuację z 1 września 1939 r., ani nawet nie z 7 września 1939 r., ale będących wynikiem planowych rozbiórek dokonanych przez Niemców w miesiącach następujących po siedmiu dniach bohaterskiej obrony, oraz będących wynikiem dewastacji powojennej, włącznie z pracami aranżacyjnymi z lat 60. XX w.

Nie jest także prawdą, że „wszyscy się zgodzili”, bowiem w trakcie międzynarodowej konferencji „Światowe Forum Pól Bitewnych”, odbywającej się w Muzeum we wrześniu ub. roku padły bardzo zdecydowane stwierdzenia o wręcz przeciwnym wyrazie, o czym dyr. Ossowski świetnie wie, był bowiem na konferencji obecny. Przedstawiciele instytucji opiekujących się polami bitew z całego świata, opowiedzieli się tam jednoznacznie za rekonstrukcją stanu odpowiadającego wydarzeniom, które czynią z miejsca jakim jest pole bitwy obszar upamiętnienia, edukacji i działalności muzealnej (materiał do obejrzenia na: https://www.youtube.com/watch?v=JplzOH_EnhE).

W trakcie konferencji prasowej na Westerplatte prezydent A. Dulkiwicz wezwała do dialogu w sprawie przyszłości Pola Bitwy. Piękny to gest, bo dialog to podstawa porozumienia. Jednak szczerłość intencji ze strony władz Gdańska budzi wątpliwości w

kontekście prowadzonego od dwóch lat dialogu pomiędzy Muzeum II Wojny Światowej, a Urzędem Miejskim, w którym Muzeum kilkadziesiąt razy zwracało się do gdańskiego magistratu z wnioskami w sprawach wynikających ze swoich statutowych zadań, kontynuacji rozpoczętych przedsięwzięć i innych kwestiach. Niezależnie od tego czy wniosek Muzeum dotyczył spraw fundamentalnych (przedłużenie dzierżawy terenu, na którym stoi ekspozycja), czy drobnych (wydanie wjazdówek dla pojazdów Muzeum obsługujących badania archeologiczne) odpowiedź Miasta była odmowna, bądź nie było żadnej odpowiedzi. Jedyny wyjątek stanowiło zezwolenie na prowadzenie badań archeologicznych, cofnięte zresztą bez merytorycznego uzasadnienia. Czy taki właśnie dialog w sprawie przyszłości Westerplatte proponuje p. prezydent władzom Rzeczypospolitej?

Jak wskazano w uzasadnieniu projektu ustawy będącej od paru dni przedmiotem zainteresowania mediów i opinii publicznej, Westerplatte nie jest obecnie w kondycji na jaką zasługuje miejsce, które powinno być wizytówką polskiej opowieści o bohaterskiej historii Narodu. Stan ten, trwający od dziesięcioleci musi ulec jak najszybszej zmianie i żadne względy partykularne czy lokalne nie mogą stawać temu na przeszkodzie.

dr Karol Nawrocki
Dyrektor Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku